

TIDEVARVET

Nr 28 · 9 juli

Nr 28 · 5 ärg. 1927

Tidevarvet Nr 28

Det är oss en glädje att få föreställa Tidevarvets läsare för kommerserådet, fröken Hanna Parviainen från Finland. Presentationen sker genom doktorinnan Elsa Hästesko.

Kvinnolista i Österrike och kvinnornas för-gård belysa symptomatiska händelser inom den politiska världen. Det råder reaktion just nu, men den kan drivas tillbaka.

Ett riksfaderfall är en kulturbild från 1927, där vetenskapsens senaste försök spelas ut i den gamla striden mellan man och kvinna om ansvaret för barnet.

Hugo Gegers förlag har startat en skönlitterär serie: Den nya novellen. E. W.—na anmäler en av de nytumkna banden, innehållande en novellsamling av Luigi Pirandello som i dagarna fyller 60 år.

TidevarvetsRådfrågningsbyrå för föräldrar

REGERINGSBOKSTÄN 21, 3 tr. STOCKHOLM.
Öppen dagligen kl. 11—15.
Läkare träffas måndagar kl. 12—13 torsdagar kl. 18—19.

Byrås meddelar råd och upplysningar angående födelsekontroll, havandeskapets hygien och andra sexuella uppmärksamhet.

Förmedlar inköp av förlösningspaket och småbarnstygsterlar m. m. Anvisar litteratur i hit-hörande ämnen.

Besvarar även frågor per brev.
Dr. ADA NILSSON
Byråns föreståndare.

Ny
Hälsövardsaffär
Samhällshygien
öppnad
REGERINGSBOKSTÄN 3111, Hiss.
Affärstid kl. 11—15.

Vid köp av villa
i Appelviken, Sneddället och Ålsten värd Eder med förtroende till
Byggnistarnas Villabyrå
Höfjändstorgets hjälpliga.
Tel. Ålsten 255.

Olga Emdahl
Modemagasinet
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

Fröken Kommerserådet.

Av Elsa Hästesko.

Kort före jul senaste år vann kvinnörörelsen i Finland en stor seger, då fröken Miina Sillanpää utnämndes till minister. Ett par dagar senare gävo finska män för första gången officiellt erkännande åt en energisk kvinnlig representant för affärslivet genom att förläna fröken Hanna Parviainen titeln kommerseråd. Icke en röst har tills dato höjts mot denna utnämning och med fullt skäl kan man säga, att den var på sin plats, ty en energi och företagsamhet av Hanna Parviainens mått påträffas sällan.

Företagsamheten är här, såsom ofta är fallet, en släkt-egenskap. Hanna Parviainens far, sedermera kommerserådet Joh. Parviainen, kom som fattigt affärsbiträde till den lilla staden Jyväskylä i mellersta Finland. År 1858 erhöll han rättighet att öppna egen affär. Han begynte driva handel, sågörelse, jordbruk, grundade fabriker m. m. År 1878 inköpte han en öde ö, Säjynätsalo, i den stora insjön Päijänne. Om var 520 ha stor åker. Här uppfördes en såg-inrättning, fanerfabrik, bomulls-fabrik m. m. Efter kommerserådet Parviainens död övertogs sönerna ledningen av affärens, vilka nu ombildades till tre bolag, huvud-bolaget A.-B. Joh. Parviainens Fabrik, belägna huvudsakligen å Säjynätsalo, A.-B. Joh. Parviainen, som innehad stadfästigheter och lantegendomar samt A.-B. Kiminki, med skogar, säg, tegelbruk m. m. Under bröderna Parviainens egid utvecklades affärsföretagen ytterligare och år 1922 avskildes Säjynätsalo ö till egen församling med egen skola, bibliotek, egna fullmäktige, egen präst och egen kyrka till en början. Det var Finlands minsta församling. Hösten 1925 dog den siste av bröderna Parviainen, de Walter Parviainen, och A.-B. Joh. Parviainens Fabrik jämte hela Säjynätsalo ö övergick till Hanna Parviainens vård.

Fröken Parviainen var icke oförberedd för sin uppgift, emär hon redan som ung flicka skött huvud-kassan i sin fars affär i Jyväskylä. Efter faders död och sedan rörelsen övertogs av bröderna, flytta-

Hanna Parviainen.

de hon ut till moderns egendom Sulkula gård, åt vars skötsel hon ägnade sig med liv och lust. Snart begynte åkrarna skjuta rikare ax och ladugården fylldes med bögmjökande östfinska kor. Fröken Parviainen intresserade sig särskilt för hästar, om hon och ej deltog i travtävlingar eller höll lyxdjur. Sulkula gård har varit och är känd för sina utomordentliga arbetshästar.

Efter Sulkulas följde så Vähälähti, Pitkälähti och Karhumäki förfallna jordegendomar, vilka alla försattes i utmärkt skick. Arbetet leddes från Sulkula, där Hanna Parviainen höll alla dess trädar i sina händer. Den odlade jorden omfattade 300 ha, 2,5 mil lands-vägs byggdes genom egna skogar ut till lantgodsen, tvär uppfogs från egen mark för egen torvströfabrik, fisk utplanterades i massor, inalles en halv miljon exemplar, ruda, röe, muikka, lax och sik. För närvarande är man sysselsatt med experiment för förädling av den inhemska björken för att därav erhålla förstklassig faner. I skogarna planteras lärkrädd för att erhålla byggnadsmaterial till prämar och andra farkoster.

Jämsdes med värden av sina gods har Hanna Parviainen hand-haft posten som verkställande direktör i A.-B. Kiminki samt A.-B. Joh. Parviainen. Hon har även haft tid och intresse över för grundandet av en barnträdgård i Säjynätsalo. Under bröderna, dr W.

Parviainen, sjukdom övertog Hanna Parviainen även skötseln av firman A.-B. Joh. Parviainens Fabrik, vars aktier hon genom köp definitivt övertog hösten 1925.

Under den korta tid Hanna Parviainen har varit ägarinna till Säjynätsalo storartade anläggningar har hon redan infört allehanda praktiska förbättringar. Hon har även såsom gåva överlämnat åt församlingen en nyuppförd kyrka, vars värde uppskattas till över en miljon. Representerar för tidningspressen, som voro närvarande vid invigningshögtidigheten, hava enhälligt ansett den som en av de vackraste och mest konstnärliga bland mindre kyrkor i Finland. Vid ovan-nämnda högtidliga tillfälle av-täcktes även en minnessten över dr W. Parviainen, varjämte ett hem för Alderstigna invigdes, skänkt till Säjynätsalo kommun av doktorn L. Parviainen.

Kommerserådet Hanna Parviainens lilla sookenkommun lever sitt liv i samma former som dess äldre och större bröder med kyrka, präst, skola, barnträdgård, bibliotek. De Gamlas Hem o. s. v. och kommunens fanerfabrik sänder för-äldad björk ut över världen, till Afrika och Amerika, ja, ända till Australien.

Såsom andra ägare av denna världens goda är också Hanna Parviainen ständigt omgiven av hjälpsökande. Än gäller det allmänna intressen, som behöva understöd, än har en privatperson råkat ut för nöd och olycka. Hanna Parviainen lyssnar till alla, och då hon märker, att verkligen behov är för handen, hjälper hon gärna och alltid om det gäller en sak som ligger henne om hjärtat. Helst vill hon dock növa sin välgörenhet i det tysta.

Sitt privata liv lever Hanna Parviainen mycket enkelt. Anspråkslöshet, energi, vederhäftighet, vidsynt praktiskt förstånd och stor hjärtvärmare å utmärkande för ägarinnan till Säjynätsalo, Finlands första kvinnliga kommerseråd.

Odödlighet.

Förleden söndag var kursafstämning på medborgarskolan vid Fogelstad. Det var den första rikliga högsommaringen i det här tillträcket. Märkens örfri stödo där, druckna av fuktighet, mättade av alla jordens lätta syster och blömande av sol. De sjöng en körning i färger av kraft, av myckenhet, av hälsa.

Medborgarskolans park har detta år utvidgats och försköts. Den har tuktats och befräts från snår och döda träd, den har fått sitt stogstap, sin vitoplats vid bäcken. Nu såls även en bro över till huvudbyggnadens park.

Detta är redan mycket för en intresserad medlem av Fogelstadförbundet att beskåda. Men dessutom finnes i rabatterna en särskild synvinkel. Det är en ärvärd, välsinnig och kraftig, som föresten för den icke botaniskt insigde ser ut som vilken ärvärd som helst. Och ändå är den ett äkta, legitimitet barubarn av en ära som hättats i Tutanchamons egyptiska grav. Därifrån kom den 3000-åriga ärtan till Danmark, såddes, grodde, blommande och satte frukt. Dess avkomlingar tog sig över till fröken Augustine Ehrensvärd på Foserup i Skåne och när hon sen fått frukt av dem i sin tur bortskickade hon till medborgarskolan den ära som nu blomstrar glatt i den ständliga skolan.

Så är denna lilla planta en bygga över till en väkt som fanns till 1,200 år före Kristus födelse. Den erinrar i sanning med sin tillvaro om all livets bevarande under och efter jordelivet var egypternas angelägenhet framför alla andra. Något som möjligt sammanknöt med det faktum att kvinnor blevo medskapare av deras kultur och föreställningsvärld — i större och mindre grad under förskjutningen av maktförhållandena mellan könen

Man kan säga att egypterna också lyckades bältre än några andra gjort det i den värld som vi lever i, så att vida ut de förländade åt sin kultur ett liv av 10,000 år, och det är odödlighet i jämförelse med andra kulturers livslängd. Den grekiska varade några hundra år löti, och vår egen vilja vi redan ta död på med gift-gaver.

Men de gamla egypterna förödelo också att skydda den enskilda liv på jorden. De hade miljonständer — Memphis räknade för 7,000 år sedan 4 miljoner in-sånare. Och likväl lyckades de hålla frukt-laster borta från dem emellan yttre världens och bygnadskännsadätt var medborgerskipp. En medborgare måste byta, underklädde varje dag och två sig flera gånger. Han måste vara försenigt diet och öva gymnastik: även hans sexuell liv måste vara renligt.

Men egypterna ville också odödlighet för den döde. Därför arbetade de 1,2000 år på att uppnå skickelighet åt balsamerna. På Tutanchamons tid hade de stultigen lärt att åt den döda kroppen ge livets sken, varmed de trodde sig ha givit den livets verklighet, det var deras felakt.

I en 468 årskarus som lades orden: jag är Östrik, jag lever såsom gudarna, jag lever såsom frö, jag väser såsom frö, jag är korn. Men detta liv var endast för denna världens stödo och till på köpet var även för den vägen till odödlighet vänsk-lige. Ty dyrbarheterna i gravkammarna löskade gravplundring, och numrerica al-tos sänder under rita händer.

Tutanchamons börde till de få som föll för fred i några tusen år. Men även han återfanns som en handfull stoft mitt i all sin övertärfade punkt. Levde, det gjorde bara den lilla ärtan som sör bevarad liv-lömmen. Icke i ständer 1,000 år föreländade bringa genom dessa skäl. Men det brast efter några ågra i jorden och livet steg upp ockad och friskt, spröde och satte frukt.

Deoloz.

Äro Edra inkomster för stora?

varom into, nedbringa Edra livmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

KNUTSONS OTTOMANER, erkända för sin hållbarhet, största sortering av överkast. Drottning 14.

Ett riksfaderfall.

Den nya novellen.

Tre syskon.

Luigi Pirandello. En till!

Geber 3:75 kr.

Av Ruth Holm.

II. Anna.

Det är nu ett år sedan den plötsligt berömda Ekeredresolutionen antogs och den stora striden stöts krigs riksfadern. Vi ha nu andelning i att för upp dess synpunkter igen. Men första torde det vara beövligt att erinra läsarna att resolutionen varnade mot de missbruk som den nuvarande lagen om faderskapbevisning för barn utom äktenskap ger möjlighet till. Enligt denna lag skall den man anses som fader och kan vara fader, emedan han haft umgänge med modern under konceptionstiden — d.v.s. ej uppenbart är att barnet ej värdas vid detta samlag. Men nu finnas dunkla fall där modern tagit emot många män under den kritiska tiden, sådant händer, emedan promiscuitet är vanlig i vårt samhälle. Likväl måste hon utpeka en av dem som fader för att överbryda få något underhåll åt sitt barn och så dras fadersnamnet ner likasom kärleken. Ekeredresolutionen protesterade mot de fall då fadersvalet göres av ekonomiska hänsyn och Tidevarvet erinrade för sin del faren av att genom missbruk av en för kvinnors fördelaktig lag ge stoff till en agitation mot lagen och bringa den i misskredit. Denna erinran var riktad även till barnavårdsämnen vilket väckte deras örhörda förbittring.

Efter en förbittrad pressdiskussion domade saken av i dag ha vi en dokumentation framför oss om ett sådant mångfaderfall, som lagen icke passar för och som den inte har tillräckligt beaktat för att för kvinnors fördelaktig lag ge stoff till en agitation mot lagen och bringa den i misskredit. Denna erinran var riktad även till barnavårdsämnen vilket väckte deras örhörda förbittring.

Efter en förbittrad pressdiskussion domade saken av i dag ha vi en dokumentation framför oss om ett sådant mångfaderfall, som lagen icke passar för och som den inte har tillräckligt beaktat för att för kvinnors fördelaktig lag ge stoff till en agitation mot lagen och bringa den i misskredit. Denna erinran var riktad även till barnavårdsämnen vilket väckte deras örhörda förbittring.

Efter en förbittrad pressdiskussion domade saken av i dag ha vi en dokumentation framför oss om ett sådant mångfaderfall, som lagen icke passar för och som den inte har tillräckligt beaktat för att för kvinnors fördelaktig lag ge stoff till en agitation mot lagen och bringa den i misskredit. Denna erinran var riktad även till barnavårdsämnen vilket väckte deras örhörda förbittring.

att han under tiden blivit övertygad om att fadersnamnet borde gå delat. Ty de anspegningar han i korrespondensen med modern gör på orgier dessa samhälls stötdagade medlemmar firat med flickan som medelpunkt utesluta att han skulle kunnat göra sig några föresällningar om att varit den ende. Delandet har icke stört honom förän till det stod klart för honom att det icke kunde gå att dela barnet som man delat guld. Då blir hans moraliska indignation genast ganska stor. Den ökas också av att flickan ej följer hans anvisningar för fosterfördrivning. Med andelning därav betraktar han moderkapet som självförvällat, vilket är något nytt. Ty självförvällat moderkap är icke känt i den långa mänskliga historien.

Nej, andelningen till det mannen i fråga säger upp sitt faderskap är att han lärt göra en jämförelse blodprovsundersökning. Han har själv ombesörjt översändandet av hennes blodprov. Resultatet har blivit inlyg från ett laboratorium att han med till vissast gränslinje sannolikhet icke är fader till barnet. Samtidigt med detta inlyg sänder han nu modern ett brev där han tar farväl som fader och överlämnar henne åt försyningen.

Vad skall nu modern göra? Skall hon finna sig i detta avsked och försöka med den nästa av de sex hvarnarna med risk att hon också uppvisar främmande blodsammanfattning till barnet till dess undersökningen ger ett jakande svar?

Eller skall hon svara den biträde varande fadern så här: jag höll mig inte med ett adjö. Jag har inget en andelning att bjöja mig för vetenskapens utslag när riksdagen avslöj användandet av blodprov som faderskapbevisning. Jag har dessutom inga bevis för att undersökningen är gjord på ett och mitt och barnets autentiska blod. Eftersom ni nu inte vill betala frivilligt återkommer måste jag tyvärr göra införelse till den barnets inackordering. Det är pinsamt att den herre som skall driva in summan är en annan av de sex möjliga fäderna, men det kan inte hjälpas. Protesterar ni vidare med stöd av ert inlyg måste jag vidare till Konungens befallning och Hovrättens befallning genom alla de instanser som givas för en mor som på grund av avtal kräver underhåll för sitt barn.

Vilken av dessa vägar är moderns väg, antingen hon förföljer den av en tillfällighet fastsatte fadern upp till K. M. f. eller i fur och ordning pressar dem som under en viss tid varit hennes älskare, så vän sig till ett möjligande skådespel med förmodjuckelser och tragedier för alla parter. Hade det då inte varit bättre om det funnes en fond, en riksfader med bidrag från herrarna ifråga från vilken ett sådant barn kunde få sitt underhåll?

Alltsedan "Sex roller söka en förlåtare" gick över Europas scener för några år sedan, kan förlåtarenamnet Pirandello påriken en uppmärksamhet och ett intresse, som blott bekräras ett fåtal. Någon nykypare är han väl inte, snarare en applöser. Men han tillfredsställer det behov av intellektuell klarhet i psykiska problem, som nutidsmänskliga i så hög grad lider av, hans diktade figurer äro originella för att inte säga sensationella och hans stil är koncentrerad och skarp och uppehåller inte läsaren med ovidkommande detaljer.

I serien "Den nya novellen" som Gebers förlag påbörjat finnes även en ny Pirandellonovell. Den heter "Den nya Pirandellonovellen". De vilka finna denna dramer för konstlade och bitvis oöberliga, kunna måhända finna en nyckel i dessa noveller till den italienske författarens egenomliga och för oss främmande mentalitet. Ty Pirandello sedermera tillspeltat i sina vittberömda dramer.

Skälda möta vi i en novellerna en romanfigur, som är misser med den nöjd med det färdiga, som har använt honom men ej utformad honom i enlighet med hans årogrighet. Denna figur infinner sig på författarens, d. v. s. Pirandellos söndagsmattning för romanfigur mellan äta och ett och ett förfaller att bli upptagen bland den skyddslösa. Sålunda ha vi redan här en roll, som gör sig och söker en förtärlighet. Problemet om dikten förhållande till verkligheten, får en blixtrörelse i historien om läderplånen som flyger in på scenen, kommer primadonnan att falla ur rollen och svimma av förtärlighet. Men publiken uppskattar just det "svirkigleströgn" i denna ätt. seeg och applåderar den som konst.

Pirandello är skarp i sin satir mot ämbetsmäns övertvåniga nit, likaså mot läkare och präster "De lyckliga" visa en jesuitisk präst som fortsätter en okrokar affärer under svepskilet att de höga rännorna tillfalla kyrkan. Två av novellerna behandla konflikter mellan läkarnas plikt mot sin vetenskap och människornas rätt att själva bestämma på vad de vill och hur länge de vilja leva. En man har i ett ögonblick av lättämne dödat en annan. Han är själv skadad och vill dö hellre än att utsätta hustru och barn för skammen av process och fängelse. Läkaren gör sin "plikt" att rädda hans liv. Men till slut måste doktorn gå sig inför mannens vilja att dö.

Denna stilla novell snuddar vid ett av Pirandellos älskingsmotiv, nämligen motsättningen mellan de själsliga kriser, som kunna föregå i en människas och samhällets och rättvisans klumpiga grepp om desamma. Detta motiv återkommer i de båda dramerna "Henrik IV" och "För att skyla sin nakenhet". I själva verket presenterar Pirandello här en krisens individualism, som var moderns ett skolekiskt början, men egentligen går stick i styv mot nutidens "totalism" och demokrati. Är manne Pirandellos popularitet ett bevis på en ny avvägning här emot individuel? Popularitet här sällan så djupgående orsaker. Är det icke snarare, att psykologin blivit den moderna hobbyn framför andra och att Pirandello tillgodoser denna i en paradoxal, uppöndeväckande litterär form, som stimulerar den övermåttat nutidsmänskliga.

Rätt många anmärkingar kunna göras mot översättningen av föreliggande novellsamling. Den är långt ifrån genomarbetad. På åttaliga ställen förändrar den författarens intentioner i stället för att förklara dem. Och Pirandello kan säga till författaren: giv vis att få varje ord återgivet till sin fulla värde. E. W.-n.s.

Anna var tolv år när hon fick plats hos bagarens som barnjungfru, en bra plats hos bra folk. Hon hade en trearing och en ettaring sitt se efter. Hon stannade ett par år och hade hela tiden en trearing och en ettaring att se efter, allt efter som de växte och en ny kom till. Husmodern var sträng och på det hela taget förstående. Hon lärde henne snart nog att hålla sig själv ren och pryddig och hålla snyggt omkring sig och se efter att smättingarna varken trillade i gårdsbrunnen eller sprungit ut på gatan. Barnvården sköttes hon och lärde sig stryka, till och med väva. Men sv. Nej. Husmodern övertalades aldrig att förväna sig över dessa fumliga fingrar, som inte kunde lära sig att handas ens en nål. Inte sy i en knapp regelrätt en gång.

— Du kan då aldrig bli sömmerska, som din syster, sade hon till sista och då var vald glad att det. fabriksflickor är aldrig bra flickor.

Anna kunde inte förstå vad det var för fel på fabriksflickor. De förtjänade pengar och var fria om kvällarna och desomtom finansnåts. Hon skulle väl aldrig bli flicka. Det bekrämdes henne för: ty sånt var för somliga och inte för somliga. Hon fick nöja sig.

Men den utomordentliga engagemangen i begärehemmet lärde henne också att finna sitt eget hem smutsvigt. Hon kunde ibland leda för det. Hon kunde till slut inte förstå sig att äta moderns bröd.

— I kända te minstingen låtsas bli å lägga fars lottia blusa över dejen.

— De ä änte lottia på innersida, sörje ja dej. Förresten dö ingen å lite lott.

Att utseluta bevärliga konsolnater var visserligen skick och bruk i landsidan, men denna familj hade en större motvilja än andra för en fast och mårgylld svenska. Det var deras karaktärsdrag. Något slott, snidigt. Över handlingar och firmämleover funderades aldrig. Själva — om den fanns — sov.

Men Anna plågade av brödet. Och när hon inte kunde äta moderns bröd och någon gång fick en kaka med sig, så... Ja, hon tog sig vanan att föra med sig hem litet bröd, även om husmodern glömde att skicka med henne.

Anna blev avskedad som opålitlig. Betyg fick hon intet, men hennes matmor sått till avsked: — Mätte Gud skydda och bevara dig.

Ja, vad skulle hon nu göra? Jo, så snart hon "grätt fram" gick hon till syfabriken. I veckor och månader satt hon 8 timmar varje dag och tråkade samma slags smumar, utan hopp att kunna komma längre än till fyra kronor i veckan. Det gick ingen nöd på henne. Hon hade ju hemmet. Nä, till slut fick hon dock nålarna och sattes till svårare arbete. Men första gången hon fick försöka vid den elektriska symaskinen, satte hon vänstra handens pekfinger rätt under nålen. Den trampade av våda till strömkontakten. Nälen körde genast ner genom hennes nagel och sprang inte av förrän den var ut på andra sidan fingern. "Det är larpengar", sade förmannen, när

han drog ut nålen med en hovtång. Men när hon sedan på kontoret fick syn på en förbandslåda, skulle hon svimmat om into den oficka fröken på kontoret skarpt frågat henne om hon trodde det var ett nöje att ta hand om avsvimmat folk. A, vad hon hatade den där kassörskan. Ty hur skulle hon kunna veta att den krassa kassörskan fick kvalningar inför avsvimnade människor och för längesedan kommit underfund med ett förebyggande medel, nämligen att få den danfärdiga att tänka på annat. Kassörskan kom i Annas ögon att representera överklassen. Det där hatet väckte henne, gav henne en viss värme i kroppen och därmed färd och viljekraft. Hon blev ungdomslojal och kom in i kretsar, där man försökte tänka och vilja något.

Som hon ej hade anlag för sönad gick det smutt för henne att "komma upp" i avlöningen, men hon vantvirdes ej allt för illa med arbetet och kamraterna. Det var vid denna tid hennes syster Signild dog. Utan all förskyllan eller värdighet, fick hon dra nytta av systemets erfarenheter. Hon var mera medveten om faror, aktade sig för män och dansbanor, dock utan att i egentlig mening förstå. Systemet hade haft en skenlig sjukdom. Ja, men det dog hon inte av. Hon visste också att systemet haft mer än en vän, utan att varken bli sjuk, eller ha fått barn. Förresten hade de allesammans klart för sig att sådant var "otur". Somliga gick det bra för, somliga illa. Men rätta ute om nåtters, det skulle hon inte. Och en vän skulle hon inte ha, hon skulle ha fastman — om det skulle vara. Men hon tänkte sällan på detta. Hennes inre sov, låg liksom och nystade ihop sig som en mullig katt innan brunsten vaknar.

Men naturligtvis vaknade det lömska djuret även inom Anna. Hennes ej allt för lysande förstånd förmörkades av skariakariska drömmar. Hon trodde det var kärleken. Den slog henne — sig lik — med blindhet, ty den ville förgöra henne. Hon promenerade med fastmannen i ljusa sommarkvällar och hon var hemma i fastmannens hem, drack kaffe med familjen, sov söndagsmiddag med honom uppe på hans kamrare.

Men att rätta ute om nåtters... nej, aldrig.

När hon det oaktat förstod att hon skulle ha ett barn, blev hon först förvånad och ond. Hon talade med fastmannen, men han sade, att det kunde väl inte han hjälpa. Om giftmål blev aldrig tal. Vad skulle han gifta sig på? Kunde hon säga det? Han var ju hemmasittande och hjälpte fadern med hans arbete. Underhållt Ja, det fick hon fråga farsan om. "Ta" något gick inte, han hade ju ingen lön. Förresten... kunde han veta vem som var far till barnet. "Du är väl som Signild", sade han.

De gralade — skällde ut varandra och skildes som de värsta ovänner. Anna kände ånyo det röda hatet gnista inom sig. Men barnet, som skulle komma, hatade hon inte. Det besynnerliga hände, att hennes viljekraft stegrades. Och desutom skulle hon visa "dendrar" att hon skulle klara både sig och ungern. Hon bet hårdt samman kinderna, tog och sydde, sydde och

(Forts. 2 sid. 4.)

Sveabolagets populära Sällskapsresor

Om Ågermanslävna och Indalslävna floddar med den förstklassiga passagerarskipen "CARL XV" och med besök i Sundsvall, Härnösand och Sollefteå. Avgift från Stockholm varje Tisdag kl. 11 fm. och återkomna varje Lördag middag. 5 dagars bärig semester på solbystad i Norrlands mest sevärda trakter. Anhöfärd Härnösand-Sollefteå. Omkring 20 mils färd jämte besök vid Fornsbornsbruk, Bagarna & Hammarforsen. Att se älskarna till författarna, bro som mest vilda och storslagna och naturen prämlar i färgfulla skåder. Är en upplevelse, värd om gästerna och som stent gästerna. Pris med vinre och utskäddt endast kr. 150.— God restaurering och gods hem under färderna.

Närmare underrettelser lämnas genom A. B. FÖRETAGETS SPEDITIONENS & REDEGERAGENTUREN. Stockholm, Sköpphorst 30, n. b. Tel. N. 19020 och 19051. och samliga resbyråer.

O B S. Nästa resa den 12/7 kl. 11 fm.

HALSOVÅRDSAFFÄREN
SAMHÄLLSHYGIEN A. B.
 Allt för MODERVARD och SPÅDBARNSVARD
 REGERINGSGATAN 31^{III}, Hiss.
 AFFÄRSTID KL. 11-15.

Wells och Blå boken.

Länge har verkligheten och vår officiella moraliska standard stått i oförenlig motsats till varandra. Det enda botemedel man kunnat föreslå dem som leva under denna splittring var: överordna er den officiella moralen. Föreläger ett kärlekskap eller lev ensamma, avhållsamma.

De som icke besvärades sig över denna splittring och ansåg den officiella moralen endast hindrande för kvinnorna ha härjat friskt i jungelns tillåta de tunnast stunden vara inne att lämna densamma för äkten-skapat.

Men situationen har förändrats, till stor del genom kvinnornas nya yttre självständighet. Vi ha icke längre motsättningen: den oberörda hemmadrottens som väntar på fränsen och den unga mannen som hjälper sig fram med prostituerade tillhän för råd och lust att gifva sig.

Sedan de unga mätas i arbetet och den återhållande auktoriteten, den förkrosta sociala dom icke längre håller dem tillbaka, ha de sökt varanna och funnit varann som kälskan och naturen hjälder.

Yrkesprostitutionens roll blir där för mindre, den blir en utväg för dem vilkas behov och ideal den motsvarar. Detta är en fördel, och det innebär en risk. De prostituerade brukade förr i världen andraga till sitt försvär att de tjänade samhället och skyddade familjerna. En sats som varit i överklasskundernas söck, innan den kom till deras släckars påg. Det var i detta händelse, det låg en viss samning där, såvitt man naturligtvis invände att prostitution innebar en falsk och farlig lösning av det sexuella problemet, och att de skyddade familjerna nog fingo som bustar när betalning gjordes för detta skydd, av deras frökentid.

När nu ungdomen slår sig ihop behårens så av den av det förhållningarna ännu om den till synes gjort sig fri. De fria förbindelserna vilja i skuggan av prostitutionen. Omedvetet tänker den unge mannen och i viss mån också hans medpart efter de gamla njerna: först äktenkapet förpliktar till ansvar ytingen ut sin vännina bland dem man inte gifter sig med. Eller också griper han till fragment av den gången tids moral när det kan tjäna att beteckna honom som kälskapens betingade återgång.

Det var dessa erfarenheter som föranledde domaren Ben Lindsey i Amerika och advokaten Eva Andén i Europa att samtidigt oberoende av varandra framställa förslag den ene kamrättskap, den andra om Blåboksförbindelse. Båda med samma avsikt: att ungdomen skulle slippa de stora och för tidiga förpliktelserna i äktenkapet och alla dess sociala och rättliga verkningar och likaledes undgå smygförbindelserna med all åtföljande oreda och olycka. Dessa ungdoms- och kamrättsförbindelser skulle förplikta till trohet och ansvar för möjligt fördragskap men ejes inte medföra några sociala och rättliga konsekvenser. De skulle kunna upplösas efter överenskomme, men förelagstäl-

larna tror att de i flertalet skulle ledas fram till hembildning, när parterna var mogna att överta medföljande ansvar.

Lindsey föreslår för sin del staten Colorado att göra ett försök med en sådan lagstiftning. Nu rasar en stor strid i Colorado omkring domaren Lindseys eller rättare omkring äktenkapet. Vi erinra oss de enkla visar och de strax före-kafstångsargument var med pressen här bemötte Eva Andéns förslag. I Colorado tar striden allvarligare och farligare former. Där finns en anledning av Ku Klux Klan, ett halvt parodiskt reaktionärt ordensskap, farligt emellan det ger medelklassen möjlighet att i förklarad nödvändighet. Det ha alltid varit fientligt mot ungdomsdemosten och hon har fått katalikerna i Denver som bundsförsvär i striden mot Lindsey, ehuru de senare ha hedriga ledare och opponera av andra slag.

Nyigen har striden fört över till England av H. G. Wells. I ett av de senaste nummer av The Sunday Express ger han en utförlig redogörelse för Lindseys förslag med följande åsikter.

Wells förstår mycket väl att trycket av nya och överväldigande erfarenheter ur ungdomen värdar har pressat Lindsey till hans nya ståndpunkt. Han förstår att han måste ropa på något som avleder ungdomens sexuella handling, med därmed följande erotiska livsinställning och tillfredsställelse på en sundare sätt. Han gillar också kravet på ärlighet och frarsänjer och förstår att man icke kan begagna sig till ungdomens skola åtaga sig familjföräns förpliktelser, redan vid den tid de deras kvinnliga vaknar.

Känslingarna mot Lindseys förslag inser han heller icke hållbara. Den starkaste oppositionen riktar sig mot det faktum att Lindseys förslag förutsätter hos dem som ingå förberedande äktenkap känsledom om möjligheten för frivillig barnbarnförsörjning. Wells anser icke bevisat att tillämpning av sådana kunskap skulle vara farligare än prostitution eller avhållsamhet, ty han tror på den mänskliga naturens anpassningsförmåga.

Den andra invändningen om lättbeten till upplösning av kamrättskap skulle uppnått till löslighet och otrohet tror han heller inte på. Han tänker sig ett sådant förhållning skulle smånåning kunna utveckla sig till det djupa ömsa upplösliga trohets- och gemensamhetsförhållande mellan man och kvinna som är det sanda äktenkapets kännetecken.

Han har en stark tro, säger han på den mänskliga viljans och käns-lans inriktning mot denna gemensamhet. För sin del han där-för längre är såvitt Ben Lindsey och Eva Andén ha tro på att man kan lämna åt de unga att utan blå boken ordna sina liv gemensamt. Han tvekar att tvinga dessa in under nya förpliktelser och vill i stället att man skall anförd dem att på egen hand och av fri vilja skapa dessa hedriga kamrättskap. Där förutsättningar finnas skola de mogna till livslänga förbindelse av sin själva vilja.

Om folk vare alldeles fria" säger han, vill göra de de vilja på det sexuella området, så skulle de handla så som vi med möda söka övertala och tvinga dem att handla, endast mera fritt och mera lyckligt. Likå många skulle förena sig då som nu. Om tvånget bortföll skulle vi få mindre skamkänsla och mindre förföljelser. Det skulle bli lättare att råda missad. Föreläggande komme till stånd tidigare och vi finge beviljda stor minskning av prostitutionen och den på gränsen till brottet levande under världen.

När den store optimisten Wells tycker sig se tecken till ett förnuft, ärlighet och barnhärtighet börja få hand om de sexuella problemen, vill man inte säga emot honom. Men medan han tillbakavisar alla möjliga skäl denn reformens motståndare komma med, tyckes han ha glömt de svårigheter som den djupa röflösta dubbelmoraliska åskådningen lägger i alla reformers väg. Det är knappt en åskådning, det är en teori bliven till instinkt!

Massage, Sjukgymnastik

Patienten funderar.

De sjukes uppfattning om de lagar som sjuka sjukhusens förord om utvalda tillhän medelutvika dessa som stiftade lagarna. Patienten har ordet att förstå att icke regler och förordningar i sådana tillhän följ, hans önskingar och hans plikt. Hur de allmänna och enskilda sjukhusen betogs sig av denna åtages troget ut av följande sjukhusvård som ut till följande.

Fru Lundstedt hade varit hos doktorn och fått sin om: »Operation anarast möjligt, annars risk för livet.»

Su stod hon i sitt litla kök omgiven av de förskräckta barnen och funderade, så det gick runt i huvudet hur hon skulle ordna det för den skadade sjukanden. Vem i Herrans namn skulle hon få att se till barn och hem? Det blev väl ingen annan råd än att be Karin fri från skolan, men det gjorde hon högst ogiltig, de tyckte ju inte om det. Och på tidig klockan hade hon skulle det ske, sköterskan hade sagt, att om opererade poliklinikpatienter bara två gånger i veckan. Vad skulle Karin säga när hon kom hem och fick veta hur det var — han hade inte velat, att hennes enda var så allvarligt!

Saken ordnade sig emellertid så småningom, så att ett hjälp till laga lite mat till barnen var dag och så lovade gramfrun, fru Anderson att låta in emellanåt.

Fru Lundstedt kände sig allt någ som närigen och inlände sig så allt någ skulle gå bra. Hon var av naturen gälltig, hennes sja fördrösten säll skulle redogörelse sig var hon nog inte stycka utan vilket hon stätt sig allit — ty livet hade inte varit varligt fram med henne.

Natten följde operationsdagen sov hon illa, tankarna made i huvudet, hon kunde inte låta bli att gå på gång söka föreställa sig hur det skulle vara under operationen, till de började molvrika på det enda stället, och så flydde sömnen. . . .

Kalle hade lovat att låta klockan på ringningen i god tid, men då sött när nu sker gonen komma, och hade med förtäran hon märkte, att den ringen en halvtannas förtid. Hur i alla där skulle hon hinna till sjukhuset i tid — lite mat måste barnen ha, och något så när något måste hon själv vara och så var det ju en förfärlig väg dit ut.

Hon kom förresten. När operation kunde de inte bli förens om tre dagar, då kunde hon komma igen.

»Men doktorn sa, att de var farligt att vänta.»

»Ja, de var ju inte reda på då skulle från passerat tiden — nu blir det på fridag, som jag säger.»

»Två dystra väntedagar, och så hogsav fru Lundstedt i god tid på fredagsmorgon till sjukhuset. Det blev en lång väntan. Medot sjuket så småningom under inlystande av sjukhusetsinfören. Det var något hemiskt. Snögligt tryckande, som landde sig över hennes bröst, tankarna vandade ut i barnen, som sprungit återkomna sina tillhän, vad kunde lite blanda — och tank om operationen. . . . Nej, något måste hon göra. I den dystra modföhet som slagt sina glöer i henne bröt förtidigt något förtidande fram. Hon skulle be fru Anderson söka få tag på henne syster, som bodde på landet. Om hon bara kom, skulle ångesten vika. Fru Lundstedt övervann sin ihjylhet och bad om att sköterskorna få använda telefonen.

»Om de alldeles nödvändigt? Salspartiet hade hennes reda sig utan att telefonen i anspeck. Nå, fru Lundstedt fringde, lyckades genom salspartiet få tag i fru Anderson, som beredvilligt lovade slätta sig i förbindelse med syster och snart ringde besked till sjukhuset. Efter att ha talat med fru Lundstedts syster,

en fördom bliven till religion att olika moraliska lagar gälla för män och kvinnor på det sexuella området, att männen icke äro bundna vid handlingarnas följder. De kunna ligga av ett sexuellt oredligt förfuett som man ligger av ett solkigt plagg, eller också kunna de behållna det i idden och det gör ingenting. En kvinna däremot kan inte oredligtigen. Det senare är alldeles sant, man skall bara ha klarare begrepp om vad som är oredligt, och man skall tillämpa samma princip för alla människor.

meddelas i hemman. Fru Louisa Svan, ex. sjukgymn. Regeringsgatan 53, li. N. 8057.

Svart på vitt.

Internationella handelskammarens kongress har antagit sina resolutioner och skickat till igen. Resolutionerna bära tydliga spår av de nödvändiga kompromissarna och äro ej så frivilliga som kongressens anlag var det. En värdjan till de olika regeringarna om sänkning anarast möjligt av »överdrivt höga tullsatser» som lått besvaras med att »det väl äro höga men inte överdrivt höga». Kongressen ställde sig också för tillstånd i fråga om behandlingen av utländska medborgare. Man vill över huvud samförstå, cirkulation, liv, rörelse, vänskap mellan nationerna. Den inre bakgrunden till svarende situationen bildar Europas miljoner av arbetslösa.

Kongressen hade många arbetslösa personer i sitt sällskap men de torde knappast se deras charmanas yttre att gånbara i betnad av arbete eller arbetslöshetsmedelstöd.

Västernorskans målet som nu avdömdes förtveta den egendomslösheten att den anklagade för att bli frikänd måste göras så osympatisk som möjligt. Därmed blir nämligen bustrans skjöldmord mera förklarligt, huru än omständigheterna talat emot. Hans egen redogörelse för fallet är väl i det avseendet något enastående.

Det skall ingen avundas Västernorskans fris för, och utslaget lär icke ha hölj hans ansende. En verklig mördare var ju en viss risk och så går det fort. Om vi få vilja föredra vi dock en sådan. Någon frågar framför löpsedelens som meddelade frikännandet; och det moraliska ansvaret, får han inget för det då?

»Nej det får han inte. Men vi ska inte börja tänka ut nya paragrafer. Lagen är ett gott instrument och kan icke tränga sig in i det mänskliga livets verkliga komplikationer. Den får måja sig med det som för ögonen är. Några mördare och mörderskor gå omkring vilkas största straff är deras straffsätt.

Sevablaget ämnar i sommar anordna sällskapsresor till våra norrländska farvatten. Under resan, som omfattar fem dagar, komma besök att göras bl. a. i Sundsvall, Härnösand och Sollefteå. Desultom skola bilat ställen till resenärernas förtogande att föra dem upp till forarnas, varigenom deltagarna bli i tillfälle att se Angermanslaven och Indalsälven under norrländska naturen ädr i sin fullaste och rikaste ådring.

Avfärden sker från Stockholm och resan företages med en av bolagets frukt-klassiga ångare, Carl XV. Priset är endast 150 kr, varinlag kostnader för vikt och utflykter. Alltid en nöjes- och rekreationsresa att rekommendera.

som var smakkörlämnarna och som lovat komma, ringde fru Anderson till sjukhuset och bad att få tala med fru Lundstedt.

»En kort, oväntlig stämning svarade, att hon väl kunde tänka sig, att fru Lundstedt inte träffades — hon hade fört sig i en släng.»

(Va skulle hon annars ligga i, tänkte fru Anderson) men sade:

»Ja, ja, ja, talde ju väl henne för barnen är inte stund sen, så ja, trodde, se, nu är så att fru Lundstedts syster kunde komma.»

»Ja, då får hon komma på besök, i dag och fredag mellan två och fyra!»

»Men se, de va bara om syster vill vara så snäll i tagna fru Lundstedt så långa, att hennes syster kom komma.»

Fru Anderson vägrade inte mer, stämman i telefonen förtveta henne allt mod, den vilte inte förest. . . .

Wells inläg i diskussionen är ett nytt tecken på hur livligt denna fråga om omformning och nydaning av äktenkapet sysselsätter sinness. Spekulationer och vakna andar brottas med problemet medvetet. Den stora mängden människor göra det omedvetet var och en ut från sitt speciella fall.

Diskussion är nödvändig för att klara de ämninga föreständningar, om verklighetens, de underliga, mögliga begrepp; bakom vilka människor döja sina svårigheter och sorgor.

Tre syskon.

(Forts. fr. sid. 3)

log, lärde sig vrida och vända på det plägar varpå hon arbetade med metod och uppövade sitt yrkes-skicklighet automatiskt. Snart var hon uppe i normal veckolön . . . när barnet kom, hörde hon till de bäst avnående sömnerskorna.

Hon hyrde in sig hos en arbetar-länka och hjälpte denna att komma igång med hemarbete från fabriken och länkan lärde henne i gen-örld att av nödvändiga plaggen för den väntade. Det göts inga tårar över dessa små plagg, men var gång hon stack sig i ett finger, så att en bloddroppe färgade det mjuka, vita tyget, såde länkan: »Det blir kärlek», och log så smått. Anna tog till in början som vanligt, men till slut måste hon dock besvara loendet. Och när hennes stund kom, hade hon icke endast hat på hjärtat.

En frukoast stannade Anna hemma. Hon vred sig i plagor och annan kommande henne i säng, satte vatten över elden och sprang efter barnmorskan.

Två dagar senare sått Anna åter skräddarbordet. Pojken gav hon, när hon var hemma, dessemellan fick han flaska och föresten sov annan. Han var snäll, tycktes rodn i moderlivet lirt sig att hålla mun.

När pojken var fyra år gammal, fick hans mor höra att fadern skulle gifva sig med en annan. I det hemmet fanns fortfarande in-tet att utmlita, men fadern erhöj henne inför rätten att gifva sig med henne. Därtill svarade hon emellertid tvärt nej. Och saken förföll.

Anna klarar sin pojke ensam. Hon är kraftig och bestäm i sin handling. Till och med hennes dialekt har fått en fastare anstrykning; hon slinker inga konsonanter, till och med rullar på r.

Vilket är enastående såvill inom hennes släkt som inom hela soek-nen.

Önsighet och Olust
är enligt vetenskapen bevisat på dligt blod och oföjliga kän-nen i kroppen, gifver som måste renas bort.

Fruktalt-Seminar renar effektivt blodet, befriar magen och tarmarna från oönsade samlingar, utdriver den skadliga urinsyran från kroppen, är välgörande för levern och njurarna.

Fruktalt-Seminar utöfr en grundig värtens rengöring vilket sätter kroppen i god form, därför är det höllsbringande att dagligen dricka **Fruktalt-Seminar**. Pris per fl. kr. 2.50 säljes i apotek, hos Drogh- och Färghandlare m. fl.

Cederscha Tala. Fabr., Stockholm

Sjukvårds- Förbandsartiklar
Kirurgiska Compressor, Besvärer alla slag Elektriska Högapparat, Induktionsapparater, Aderbeckströmsapparat, Bräckband, Ryggkällare, Gummehöretter och Gövelar, Brösthållare, Lungskyddare, SÅKjössner, Liggförs, Dambindor, Barnavårdstättelse alla slag m. m. Besök eller tillfråg oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlånggatan 46 (Inger i Passagen)
Birger Juelström 3 STOCKHOLM